

Η ιατρική εκπαίδευση στην ανέκφραστη εποχή της ψηφιακής μεταμόρφωσης. Τί θα ακολουθήσει μετά την πανδημία;

✦ Γεώργιος Κ. Ανδρικόπουλος

Διευθυντής Α΄ Καρδιολογικής Κλινικής & Τμήματος Ηλεκτροφυσιολογίας & Βηματοδότησης,
Ερρίκος Ντυνάν Hospital Center

Οι αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί στη ζωή μας υπό την καταλυτική επίδραση της πανδημίας του SARS-COV2 είναι πραγματικά εντυπωσιακές. Όσον αφορά στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου, είναι μεγάλος ο αριθμός και το βάθος των υπηρεσιών που διεκπεραιώνονται, πλέον, κυρίως ή αποκλειστικά μέσω του διαδικτύου. Ας δούμε, λοιπόν, μια από τις σημαντικότερες πτυχές της «ψηφιοποίησης», που επέφερε η ανάγκη για αποφυγή του συνωστισμού, και συγκεκριμένα την αλλαγή στον τρόπο που επικοινωνούν οι ιατροί μεταξύ τους στο πλαίσιο των συνεδριακών εκδηλώσεων, αλλά και στην ιατρική εκπαίδευση γενικότερα.

Όπως παρατηρήσατε, κατά την προηγούμενη πρόταση έγινε ένας διαχωρισμός της «επικοινωνίας» από την «εκπαίδευση». Δεν ήταν τυχαίο, ότι στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της ψηφιοποιημένης ιατρικής εκπαίδευσης που βιώνουμε, πρέπει εξ αρχής να συμπεριλάβουμε μια βασική πτυχή της ιατρικής εκπαίδευσης, που δεν είναι άλλη από την επικοινωνία. Η ανταλλαγή απόψεων κι εμπειριών ανάμεσα στους συμμετέχοντες στα ιατρικά συνέδρια είναι βασική συνιστώσα της ιατρικής εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα όσον αφορά στην υιοθέτηση νέων θεραπευτικών μεθόδων και στην περαιτέρω εξάπλωση καινοτόμων τεχνολογιών, είναι προφανές ότι η ανθρώπινη επαφή είναι αναντικατάστατη. Η απόσταση παραμένει απόσταση ακόμα κι αν χρησιμοποιηθούν τα πλέον σύγχρονα τεχνικά μέσα επικοινωνίας.

Mona Lisa (Leonardo Da Vinci)

Από την άλλη, βέβαια, πλευρά η ψηφιοποίηση της ιατρικής εκπαίδευσης, που κυρίως βιώνουμε με την μορφή της διαδικτυακής παρακολούθησης των συνεδριακών εκδηλώσεων στη χώρα μας, έχει μια σειρά πλεονεκτημάτων, που πρέπει να αναφερθούν και να ληφθούν υπόψιν από όλους μας. Καταρχήν η διοργάνωσή τους είναι λιγότερο δαπανηρή και βέβαια η συμμετοχή των ιατρών είναι πρακτικά χωρίς κανένα επιπλέον κόστος. Θεωρητικά η παρακολούθησή τους δεν εμποδίζει ουσιωδώς την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας των ιατρών, αφού δεν απαιτούνται ταξίδια και πολυήμερη απουσία από την επαγγελματική έδρα. Ακόμα, η ενεργός συμμετοχή στα συνέδρια με τη μορφή ομιλιών ή προεδρείων είναι τώρα πολύ πιο εύκολη, αφού σε μία ημέρα μπορεί κάποιος να συμμετάσχει σε πολλές επιστημονικές εκδηλώσεις.

Λόγω των προαναφερθέντων συνθηκών, σε απώτερο χρόνο, η συμμετοχή σε διαδικτυακά συνέδρια θα μπορούσε σε μεγάλο βαθμό να απεξαρτηθεί από τη στήριξη της βιομηχανίας, με ευνοϊκές επιδράσεις στην ανεξαρτητοποίηση της διακινούμενης γνώσης.

Τί θα συμβεί μετά την «εποχή της πανδημίας»;

Σενάριο 1ο

- Η εξοικείωση με την ψηφιακή εκπαίδευση θα επιδράσει καταλυτικά στη μονιμοποίηση ενός μεγάλου μέρους των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που παρακολουθούμε σήμερα.
- Η βιομηχανία, ικανοποιημένη από τη μεγάλη μείωση των σχετικών δαπανών, θα δημιουργήσει ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο που θα ενθαρρύνει την ψηφιακή επικοινωνία
- Οι ιατροί, στην πλειονότητά τους, θα συνεχίσουν να ακολουθούν τη ροή των γεγονότων, ασχολούμενοι περισσότερο με την αποκατάσταση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων παρά με την επιστροφή στις παλαιές συνήθειες.

Σενάριο 2ο

- Η αποκατάσταση της οικονομικής ζωής και η

επιστροφή της αισιοδοξίας σε ιατρούς, πολιτεία και βιομηχανία θα συνοδευτεί από την επιστροφή στην προ κρίσεως κατάσταση και η διαδικτυακή εκπαίδευση θα περιοριστεί σημαντικά.

- Οι ιατροί ενοχλημένοι από τον υποχρεωτικό και μακροχρόνιο απομονωτισμό θα επιστρέψουν πάση δυνάμει στα εκ του σύνεγγυς συνέδρια, τους εναγκαλισμούς, τα μακρά γεύματα και τις αιχμηρές επιστημονικές και διαπροσωπικές αντιπαραθέσεις.

Ειλικρινά δεν είμαι σίγουρος τί θα ακολουθήσει. Ελπίζω, όμως, να κρατήσουμε τα καλά στοιχεία από αυτή την κακή στιγμή της ιατρικής και της οικονομίας. Ναι, πρέπει να ομολογήσουμε ότι η ψηφιακή εκπαίδευση είναι εφικτή στη χώρα μας και είναι τουλάχιστον ...βολική για πολλούς από τους παράγοντες που συμμετέχουν στην καλούμενη ιατρική εκπαίδευση. Αλλά, έχοντας ήδη συμμετάσχει σε πολλές διαδικτυακές εκδηλώσεις, θα ήθελα, όσο πιο σεμνά μπορώ, να παραθέσω τη δική μου προσωπική ένσταση.

Είναι πολύ απογοητευτικό να μην μπορείς να δεις την έκφραση ικανοποίησης, συμφωνίας, διαφωνίας, αποδοκίμασias ή και αδιαφορίας στο πρόσωπο του συναδέλφου που βρίσκεται απέναντι. Είναι πολύ απογοητευτικό, ότι η απουσία αυτής της έκφρασης, που αποτέλεσε για μένα τον κυριότερο λόγο για να βελτιώνω το περιεχόμενο αλλά και τον τρόπο παράθεσης των επιχειρημάτων μου, μπορεί να στερήσει σε μεγάλο βαθμό την αντίστοιχη βελτίωση από τους συναδέλφους που θα μας αντικαταστήσουν στο βήμα. Κι ακόμα χειρότερα. Είναι τρομακτικό να ...λιγοστέψουν οι εκφράσεις στους συναδέλφους που θα αντικαταστήσουν το σημερινό απαιτητικό ακροατήριο.

Εν τέλει, όμως, ας μην έχουμε καμία αμφιβολία, ότι όλα αυτά που ζούμε θα έχουν καθοριστική επίδραση στην έκφραση του προσώπου των ασθενών μας τα χρόνια που έρχονται. Και αυτό είναι το σημαντικότερο.